

פרשת שלח

עד מתי לעדה... הזאת

"מכאן לעדה שהיא עשרה"

רש"י שלח יד, כז.

מדוע יהודים רצים לבית הכנסת ביום הכיפורים

דובר לעיל אודות גודל מעלת הציבור בעשרת ימי תשובה - אף על פי שבימים אלו מעלת היחיד היא בדוגמת מעלת הציבור שבכל ימי השנה.

ולכאורה צריך להבין:

כללות המצוות מתחלקים לשני סוגים: מצוות שבין אדם למקום, ומצוות שבין אדם לחבירו. ומצוות התשובה שייכת לסוג המצוות שבין אדם למקום,

והנה, בסוג המצוות שבין אדם למקום גופא - ישנם חילוקי דרגות בנוגע להבדלתם מעניני העולם. ובהשקפה ראשונה, הרי המצוה שבה מודגש ביותר ההבדלה מעניני העולם, הרי זו מצוות התשובה, כי כל ענינה "והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה".

ועל פי זה - מסתבר לומר שקיום מצוות התשובה שייך בעיקר כאשר כל אחד ואחד נמצא ביחידות (היפך ענין הציבור) - כי דוקא בעמדו במעמד ומצב זה בנקל יותר להתמסר לעבודה שתוכנה -

"והרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה".

ובפשטות: כדי שעבודת התשובה תהיה באופן המתאים - צריך האדם לערוך "חשבון צדק" אמיתי, ולדעת מה החסיר בעבודתו לקונו.

ומובן שכדי שה"חשבון צדק" יהיה באופן המתאים - לא מספיק מה שיודע כיצד היתה אופן עבודתו כו', אלא הוא צריך גם להתבונן באופן עבודתו ביחס למצנה המצוות, היינו, התבוננות בגדלותו של הקב"ה שהוא מצנה המצוות.

דהנה, אינו דומה חסרון בשלימות קיום ענין שלא נצטווה בו (אלא עושה זאת מצד חיוב שכלו וכיוצא בזה), לחסרון בשלימות עבודה שנצטווה בה.

ועל דרך זה מובן שגודל החסרון בענין זה תלוי לפי ערך חשיבותו של המצנה - אם המצנה הוא אדם חשוב, אדם חשוב ביותר וכו', או שהמצנה הוא מלך מלכי המלכים הקב"ה!

ועל פי זה מובן שכדי שה"חשבון צדק" יהיה באופן המתאים - צריכה להיות עבודת התשובה בד בבד עם התבוננות בגדולת הקב"ה. ועל דרך מה שכתוב בשולחן ערוך שקודם התפלה צריך האדם להתבונן בגדלות הא-ל ובשפלות האדם.

והנה, לתועלת ההתבוננות דרוש שהאדם יהיה ביחידות, ללא כל ענינים המבלבלים כו', ואז יכול הוא להתבונן כדבעי. ואם כן, אינו מובן:

כיצד אפשר לומר שבנוגע לענין התשובה (שזהו עיקר הענין דעשרת ימי תשובה) ישנו עילוי מיוחד בציבור לגבי היחיד - לכאורה, על פי האמור לעיל מסתבר יותר לומר שעבודת התשובה צריכה להיות ביחידות דוקא, כי דוקא אז יכולה להיות עבודת התשובה באופן המתאים!?

והביאור בזה - בהקדים:

ידוע הכלל בעניני הלכה, שכאשר רואים שההנהגה בפועל היא באופן מסויים, "מעשה רב" - הרי זו הראיה הטובה ביותר המאשרת את אמיתית הענין.

ובנוגע לעניננו - רואים בפועל בטבע בני אדם, בני ישראל - "אתם קרויין אדם", על שם אֲדָמָה לעליון, שביום הכיפורים "רצים" כולם לבית-הכנסת.

דהנה, כל יהודי הוא בחזקת כשרות, ולכן, היות שכתוב בשולחן ערוך שצריכים לרוץ לדבר מצוה, ובמיוחד - לבית הכנסת, מובן שכל אחד ואחד מישראל רץ לבית הכנסת בכל יום ויום... אבל אף על פי כן, אינה דומה הריצה לבית הכנסת שבכל ימות השנה לריצה לבית הכנסת ביום הכיפורים!

ויתירה מזו: אפילו אותם יהודים שנמצאים במעמד ומצב דתינוק שנשבה לבין [הגוים] שלא באשמתם, כי נלקחו "בשבי" קודם שהגיעו למעמד ומצב שתהיה להם דעה עצמית על הנהגתם - הנה בבוא יום הכיפורים נמצאים גם הם בתנועה של התעוררות נפשית, והתעוררות זו פועלת גם על רגליהם הגשמיות, היינו, שהרגלים מוליכות אותם לבית-הכנסת.

והנה, איתא ברמב"ם (הל' תשובה פ"ב ה"ז) ש"יום הכפורים הוא זמן תשובה לכל, ליחיד ולרבים, והוא קץ מחילה וסליחה לישראל, לפיכך חייבים הכל לעשות תשובה ולהתוודות ביום הכפורים".

ועל פי זה - הרי רואים בפועל, "מעשה רב", שכאשר מגיע הזמן ש"חייבים הכל לעשות תשובה" (יום הכפורים) - מתאספים כולם בבית הכנסת, בציבור דוקא, ולא באופן שכל אחד ואחד מתעסק בעבודת התשובה ביחיד. ואם כן, מוכח מזה שכללות ענין הציבור מסייע ומוסיף בעבודת התשובה.

ביאור הדבר - בהסברה שכלית:

נתבאר לעיל שענין התשובה קשור עם עריכת "חשבון צדק" בנפשו. ואם כן נשאלת השאלה: מאחר שאדם קרוב אצל עצמו - אינו יכול לשפוט את עצמו בצורה אובייקטיבית, ואם כן, כיצד יכולים לצפות ממנו שיצליח לעשות "חשבון צדק" בנפשו?!

והעצה לזה – על פי פתגם אדמו"ר האמצעי, שכאשר שני יהודים נפגשים יחד, ישנם שתי נפש האלוקית כנגד נפש הבהמית אחת, ובפשטות: כאשר עבודת התשובה היא ביחד עם הזולת, יכול הזולת לראות ולבחון אם ה"חשבון" שעשה חבירו הוא אמנם "חשבון צדק", או שעשיית ה"חשבון" היתה באופן ד"על כל פשעים תכסה אהבה" - אהבת עצמו.

ונוסף לזה - זקוקים למעלת הציבור:

רואים במוחש בטבע בני אדם שלכל אחד יש חוש וכשרון מיוחד בענין מסויים. זאת אומרת: גם כאשר הוא אדם שלם, בכל אבריו וגידיו - יש לו כשרון מיוחד בענין מסויים; אם בענין שכלי, או בענין של מעשה-מעשה הצדקה, נתינת עצה טובה וכיוצא בזה. ובלשון חכמינו זכרונם לברכה - "במאי הוי זהיר טפי".

ולכן, כאשר נמצא רק עם יהודי נוסף, הנה אף על פי שישנם כאן שתי נפש האלוקית - הרי מאחר שאצל הזולת ישנו ענין מיוחד שבו "זהיר טפי", יתכן שלא יוכל להבחין ולהורות לחבירו אודות החסרונות שלו בשאר הענינים שבהם אינו "זהיר טפי".

וזהי המעלה בעבודת התשובה הנעשית באופן של ציבור – כי מציאות ה"ציבור", עשרה מישראל, "עדה" קדושה, כוללת את כל עשרת הסוגים שבבני ישראל.

ומאחר ש"אין דיעותיהם שוות", ולאידך - אצל כל אחד ישנו חוש וכשרון בענין מיוחד, שבו "זהיר

טפ"י" - מובן, שבתוך הציבור כולו ישנם כל החושים והכשרונות וכו'. ולכן, כאשר האדם נמצא ביחד עם כל הציבור, ביכלתו לברר כיצד צריכה להיות עבודת התשובה בתכלית השלימות (תשובה מאהבה וכו'), ובסיוע הציבור כולו (המעלות שישנם בכל עשר הסוגים שבבני ישראל) יוכל להשלים את כל מה שהחסיר בעבודתו, בכל הפרטים.

...וכאמור לעיל שכאשר עבודת התשובה נעשית בסיוע עשרה מישראל, ועל אחת וכמה וכמה כאשר ישנם כמה עשירות מישראל - הרי כל אחד משלים ומסייע בעבודת התשובה של חברו (בסבר פנים יפות וכו'), על ידי זה שמעמידו על האמת, ומסייע לו להשלים את כל מה שהחסיר בעבודתו, ולהשלים זאת בתכלית השלימות.

וא"ו תשרי ה'תשמ"ב

(תו"מ ח"א ע' 51)

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעי"נ הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צבייה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה